

EDUSKUNNAN VASTAUS 272/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (HE 218/2014 vp).

Valiokuntakäsittely

Hallintovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (HaVM 42/2014 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 95, 95 a, 97, 97 a, 97 b, 99, 101—105, 147 a, 199 ja 201 §, sellaisina kuin niistä ovat 95 a ja 97 b § laissa 432/2009, 97 § osaksi laeissa 973/2007 ja 432/2009, 97 a § laissa 749/2011, 101 ja 102 § osaksi laissa 973/2007, 105 § laissa 973/2007, 147 a § laissa 1214/2013 sekä 201 § osaksi laeissa 432/2009 ja 195/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 96 a, 99 a ja 198 b § seuraavasti:

95 §

Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättäminen

Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on jätettävä poliisille tai rajatarkastusviranomaiselle maahan saavuttaessa tai mahdollisimman pian sen jälkeen.

Hakemus voidaan jättää myöhemminkin, jos:

1) olosuhteet ulkomaalaisen kotimaassa tai pysyvässä asuinmaassa ovat hänen täällä ollessaan muuttuneet;

2) ulkomaalainen on vasta myöhemmin voinut esittää selvitystä hakemuksensa tueksi; taikka

3) siihen on muu perusteltu syy.

Poliisin tai rajatarkastusviranomaisen on rekisteröitävä hakemus viipymättä. Jos kansainvälistä suojelua koskeva hakemus tehdään Maahanmuuttoviraston, vastaanottokeskuksen, säilönottoyksikön tai Tullin henkilöstölle, hakija on ohjattava jättämään hakemus poliisille tai rajatarkastusviranomaiselle ja hakemus on rekisteröitävä kuuden arkipäivän kuluessa hakemuksen tekemisestä. Jos hakemusten määrä on voimakkaasti lisääntynyt, poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi jatkaa rekisteröinnin määräaika kymmeneen arkipäivään. Määräajan jatkaja ilmoittaa tästä komissiolle vähintään kerran vuodessa ja heti, kun määräajan jatkaminen ei ole enää tarpeen.

95 a §

Tietojen antaminen kansainvälistä suojelua hakevalle

Kansainvälistä suojelua hakevalle kerrotaan turvapaikkamenettelystä sekä hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan menettelyssä. Poliisi tai rajatarkastusviranomainen antaa tiedon hakijalle hänen jättäessään kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen. Tiedon voi antaa myös Maahanmuuttovirasto tai vastaanottokeskus mahdollisimman pian hakemuksen jättämisen jälkeen. Tieto annetaan hakijan äidinkielellä tai kielellä, jota hänen perustellusti voidaan olettaa ymmärtävän.

Jos päätöstä kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseen ei voida tehdä kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä, hakijalle on tiedotettava käsittelyn viivästymisestä. Hakijan pyynnöstä on myös annettava tietoa viivästymisen syystä ja siitä, milloin päätös on odotettavissa.

96 a §

Erityiset menettelylliset takeet

Hakijalle, jolla on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain (746/2011) 6 §:ssä tarkoitetusta haavoittuvasta asemasta johtuvia tai muuten turvapaikkamenettelyn aikana todettuja erityistarpeita, annetaan tukea sen varmistamiseksi, että hän voi hyötyä turvapaikkamenettelyyn liittyvistä oikeuksista ja noudattaa siihen liittyviä velvollisuuksia.

97 §

Turvapaikkatutkinta

Poliisi tai rajavartiolaitos selvittää kansainvälisen suojelun perusteella oleskelulupaa hakevan ulkomaalaisen henkilöllisyyden, matkareitin ja maahantulon sekä suullisesti turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan valtion määrittämiseksi tarpeelliset tiedot. Hakijan

henkilöllisyyttä selvitetessä kerätään henkilötiedot hänen perheenjäsenistään ja muista omistaan.

Poliisi tai rajavartiolaitos selvittää suullisesti 103 §:n 1 ja 3 kohdassa tarkoitetun tutkimatta jättämisen edellyttämät tiedot.

Maahanmuuttovirasto suorittaa turvapaikkapuhuttelun, jossa suullisesti selvitetään hakijan perusteet häneen kotimaassaan tai pysyvässä asuinmaassaan kohdistuneesta vainosta tai muista oikeudenloukkauksista ja niiden uhkista. Poliisi voi Maahanmuuttoviraston pyynnöstä suorittaa unionin kansalaisten puhutteluja sekä tilapäisesti muiden hakijoiden puhutteluja silloin, kun hakemusten määrä on voimakkaasti lisääntynyt. Kun poliisi suorittaa puhutteluja hakemuskokouksen lisääntymisen vuoksi, Maahanmuuttovirasto ilmoittaa tästä komissiolle vähintään kerran vuodessa ja heti, kun poliisin suorittamat puhuttelut eivät ole enää tarpeen.

Suojelupoliisi voi osallistua turvapaikkapuhutteluun, jos Suomen kansallinen turvallisuus tai kansainväliset suhteet sitä edellyttävät.

97 a §

Turvapaikkapuhuttelu

Hakijaa turvapaikkapuhuttelussa kuultaessa perheenjäsenen läsnäolo on sallittu vain perustellusta syystä. Alaikäistä hakijaa kuultaessa sovelletaan tämän lain 6 §:ää ja hallintolain 14 §:ää.

Turvapaikkapuhuttelussa on erityisesti tiedusteltava, miten hakija suhtautuu mahdolliseen maasta poistamiseen turvalliseen alkuperämaahan sekä maahantulokieltoon. Hakijalta on selvitettävä erityisesti ne perusteet, joiden vuoksi hän katsoo, ettei kyseinen valtio ole hänelle turvallinen. Lisäksi on selvitettävä, onko hakijalla kansainvälisen suojelun tarpeen ohella muita perusteita oleskeluoikeuden saamiseen.

Turvapaikkapuhuttelu voidaan tallentaa äänellä ja kuvana. Tallentamisesta on ennen sen aloittamista ilmoitettava hakijalle.

Turvapaikkapuhuttelusta laaditaan pöytäkirja. Puhuttelun päätyttyä pöytäkirja tulkitaan hakijalle ja hänelle ilmoitetaan mahdollisuudesta

tehdä siihen korjauksia ja lisäyksiä. Hakija vahvistaa pöytäkirjan sisällön allekirjoituksellaan. Hakijalle annetaan pöytäkirjasta jäljennös heti tai mahdollisimman pian puhuttelun jälkeen.

Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 39 §:ssä tarkoitetun tai muun alaikäisen edustajan on oltava läsnä ilman huoltajaa olevan alaikäisen turvapaikkapuhuttelussa.

97 b §

Tiedon hankinta yksittäisessä kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa

Tässä laissa tarkoitetut viranomaiset eivät saa yksittäisessä kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa hankkia tietoa tavalla, jonka seurauksena vainoa harjoittavat tai vakavaa haittaa aiheuttavat toimijat saavat tietää kansainvälistä suojelua koskevasta asiasta ja joka vaarantaa asianomaisen tai hänen läheistensä turvallisuuden.

Hakijalle järjestetään tämän suostumuksella lääkärintarkastus aiempaan vainoon tai vakaavaan haittaan viittaavien seikkojen selvittämiseksi, jos se on tarpeen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen arvioimiseksi.

99 §

Turvallinen turvapaikkamaa

Hakijalle turvallisesti turvapaikkamaaksi voidaan hakemusta turvapaikkamenettelyssä ratkaistaessa katsoa valtio:

1) joka ilman maantieteellistä varaumaa on liittynyt pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen, kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen (SopS 8/1976) sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaiseen yleissopimukseen (SopS 60/1989) ja noudattaa niitä; ja

2) jossa hakija on saanut ja edelleen voi saada 87 tai 88 §:ssä tarkoitettua taikka muuten riittävää suojelua.

99 a §

Turvallinen kolmas maa

Hakijalle turvallisesti kolmanneksi maaksi voidaan hakemusta turvapaikkamenettelyssä ratkaistaessa katsoa valtio:

1) joka ilman maantieteellistä varaumaa on liittynyt pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen, kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen (SopS 8/1976) sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaiseen yleissopimukseen (SopS 60/1989) ja noudattaa niitä; ja

2) jossa hakija olisi voinut saada 87 tai 88 §:ssä tarkoitettua taikka muuten riittävää suojelua.

Turvalliseen kolmanteen maahan palautettavalle ulkomaalaiselle annetaan kyseisen maan kielellä asiakirja, josta ilmenee, että hänen hakemustaan ei ole tutkittu aineellisesti Suomessa.

101 §

Ilmeisen perusteeton hakemus

Hakemus voidaan katsoa ilmeisen perusteettomaksi, jos:

1) perusteeksi ei ole esitetty 87 §:n 1 momentissa tai 88 §:n 1 momentissa mainittuja taikka muita sellaisia perusteita, jotka liittyvät palautuskieltoihin, tai esitetyt väitteet ovat selvästi epäuskottavia;

2) hakijan ilmeisenä tarkoituksena on käyttää väärin turvapaikkamenettelyä:

a) antamalla hakemuksen ratkaisemisen kannalta keskeisistä seikoista tahallaan vääriä, harhaanjohtavia tai puutteellisia tietoja;

b) esittämällä väärennettyjä asiakirjoja ilman hyväksyttävää syytä; tai

c) tekemällä hakemuksensa vain viivyttääkseen tai estääkseen sellaisen jo tehdyn tai välittömästi odotettavissa olevan päätöksen täytäntöönpanoa, joka merkitsisi hänen poistamistaan maasta; taikka

3) hakija on saapunut turvallisesta alkuperämaasta, jonne hänet voidaan palauttaa.

102 §

Uusintahakemus

Uusintahakemuksella tarkoitetaan kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta, jonka ulkomaalainen tekee saatuaan lainvoimaisen päätöksen Maahanmuuttovirastolta tai hallintotuomioistuimelta aikaisemmin tekemäänsä hakemukseen, kun hän oleskelee edelleen maassa tai on päätöksen saatuaan lyhyeksi ajaksi poistunut maasta. Uusintahakemuksena ei kuitenkaan pidetä hakemusta, joka on tehty sen jälkeen, kun Maahanmuuttovirasto on tehnyt 95 c §:n nojalla raukeamispäätöksen.

Jos uusi hakemus tehdään asian ollessa vielä vireillä, hakijan esittämät tiedot toimitetaan käsittelevälle viranomaiselle otettavaksi huomioon uutena selvityksenä vireillä olevassa asiassa.

103 §

Hakemuksen tutkimatta jättäminen

Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voidaan jättää tutkimatta, jos hakija:

1) on saapunut sellaisesta 99 §:ssä määritellystä turvallisesta turvapaikkamaasta tai 99 a §:ssä määritellystä turvallisesta kolmannesta maasta, jonne hänet voidaan palauttaa;

2) voidaan lähettää toiseen valtioon, joka vastuuvaltion määrittämisestä annetun neuvoston asetuksen mukaan on vastuussa turvapaikkahakemuksen käsittelystä;

3) on saanut kansainvälistä suojelua toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, johon hänet voidaan lähettää; taikka

4) on tehnyt 102 §:ssä tarkoitettun uusintahakemuksen, joka ei sisällä uusia asian ratkaisuun vaikuttavia perusteita maahan jäämiselle.

104 §

Nopeutetun menettelyn käyttäminen

Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voidaan ratkaista nopeutetussa menettelyssä,

kun hakemus katsotaan 101 §:n nojalla ilmeisen perusteettomaksi.

Ilman huoltajaa olevan alaikäisen jättämä hakemus voidaan ratkaista nopeutetussa menettelyssä vain 101 §:n 3 kohdassa säädetyllä perusteella.

Jos 96 a §:ssä tarkoitettua tukea ei pystytä antamaan nopeutetussa menettelyssä, nopeutettua menettelyä ei sovelleta.

Käytettäessä nopeutettua menettelyä Maahanmuuttoviraston on ratkaistava hakemus viiden kuukauden kuluessa sen jättämisestä.

105 §

Euroopan unionin kansalaisen turvapaikkahakemus

Maahanmuuttoviraston on ilmoitettava välittömästi sisäministeriölle unionin kansalaisen tekemästä turvapaikkahakemuksesta, jos se ei katso asianomaisen valtion olevan hakijalle turvallinen alkuperämaa eikä ratkaise hakemusta soveltaen 101 §:n 3 kohtaa ja 104 §:ää. Sisäministeriö ilmoittaa asiasta neuvostolle.

147 a §

Vapaaehtoinen paluu

Käännyttämistä tai maasta karkottamista koskevassa päätöksessä määrätään vähintään seitsemän ja enintään kolmenkymmenen päivän aika, jonka kuluessa kolmannen maan kansalainen voi poistua maasta vapaaehtoisesti. Vapaaehtoisen paluun aika lasketaan siitä, kun päätös on täytäntöönpanokelpoinen. Aikaa voidaan erityisestä syystä pidentää. Aikaa ei määrätä, jos kolmannen maan kansalaisen pääsy evätään tai hänet käännytetään välittömästi rajanylityksen yhteydessä taikka jos kyse on käännyttämisestä tai maasta karkottamisesta rikosoikeudellisen seuraamuksen johdosta.

Aikaa vapaaehtoiseen paluuseen ei määrätä myöskään silloin, kun on olemassa pakenemisen vaara, henkilön katsotaan olevan vaaraksi yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle, oleskelulupahakemus on hylätty maahantulosään-

nösten kiertämisen johdosta tai kysymys on 103 §:ssä tarkoitettusta kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkimatta jättämisestä taikka 104 §:ssä tarkoitettusta nopeutetun menettelyn käyttämisestä. Pakenemisen vaaraa arvioidaan siten kuin 121 a §:ssä säädetään.

Tätä pykälää ei sovelleta, kun päätös käännättämisestä tai maasta karkottamisesta tehdään 10 luvun perusteella.

198 b §

Täytäntöönpanoa koskeva hakemus eräissä kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa

Jos päätös käännättämisestä on tehty 95 b, 103 tai 104 §:n nojalla, täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskeva hakemus on tehtävä seitsemän päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu tiedoksi hakijalle. Määräaikaan sisältyy vähintään viisi arkipäivää.

199 §

Täytäntöönpanoa koskevan hakemuksen ratkaiseminen

Hallinto-oikeus voi ratkaista täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevan hakemuksen yhden tuomarin kokoonpanossa esittelystä. Päätös voidaan tehdä ilman viranomaisen toimittamia asiakirjoja, jos asian ratkaisemiseksi tarpeelliset seikat käyvät ilmi valituskirjelmästä tai muutoin.

Hallinto-oikeuden päätökseen täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevassa asiassa ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Korkein hallinto-oikeus voi samoin ratkaista täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevan hakemuksen yhden jäsenen kokoonpanossa esittelystä. Hakemus voidaan 1 momentissa säädetyin edellytyksin ratkaista ilman asiassa kertyneitä asiakirjoja.

Edellä 198 b §:ssä tarkoitettua hakemusta koskeva päätös on tehtävä seitsemän päivän kuluessa. Määräaikaan sisältyy vähintään viisi arkipäivää.

201 §

Käännättämispäätösten täytäntöönpano

Päätös käännättämisestä voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Maahanmuuttoviraston päätöstä käännättämisestä, kun ulkomaalainen on hakenut oleskelulupaa kansainvälisen suojelun perusteella, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön, ennen kuin asia on lainvoimaisesti ratkaistu, ellei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä. Jos asiassa tarvitaan valituslupa korkeimmalta hallinto-oikeudelta, valitus ei estä täytäntöönpanoa, ellei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Jos päätös käännättämisestä on tehty 95 b §:n taikka 103 §:n 2, 3 tai 4 kohdan nojalla, päätös voidaan panna täytäntöön sen jälkeen, kun se on annettu hakijalle tiedoksi, jollei hallinto-oikeus toisin määrää.

Päätös, joka on tehty turvallisesta turvapaikasta tulleen ulkomaalaisen käännättämisestä 103 §:n 1 kohdan nojalla tai sellaisen ulkomaalaisen käännättämisestä 104 §:n nojalla, jonka hakemus on katsottu ilmeisen perusteettomaksi, voidaan panna täytäntöön aikaisintaan kahdeksantena päivänä sen jälkeen, kun päätös on annettu tiedoksi hakijalle, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Täytäntöönpanoa ennen on varmistauduttava siitä, että määräaikaan on sisällytynyt vähintään viisi arkipäivää.

Päätöstä käännättämisestä ei saa panna täytäntöön 2 ja 3 momentissa säädetyllä tavalla, ennen kuin 198 b §:ssä tarkoitettu hakemus on ratkaistu.

Toisen 102 §:ssä tarkoitetun uusintahakemuksen jättäminen ei estä 103 §:n 4 kohdan nojalla tehdyn lainvoimaisen käännättämispäätöksen täytäntöönpanoa.

EV 272/2014 vp — HE 218/2014 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 6 päivänä helmikuuta 2015
